

„A SZÍNHÁZAT NEM LEHET CSAK IRODÁBÓL VEZETNI, A SZÍNPAD LÜKTETÉSÉN KERESZTÜL KELL ÉREZNI”

– *Szilágyi Katalin beszélgetése Veress Alberttel,
a Csíki Játékszín igazgatójával* –

*„Amikor egy picit lecsendesedek és visszagon-
dolok az utóbbi három évre, azt látom, hogy
több minden történt, mint az azokat megelőző
tíz évben.”*

– *Orvos fiaként nőtt fel, mégis színészi pályát választott. Volt szülői nyomás?*

– Igen. Nekem egy egészen más szakma volt szánva, az összes többi családtagomhoz hasonlóan én is orvosira készültem. A középiskolát kémia-biológia szakon végeztem a Márton Áron Gimnáziumban, és abban az időben Boldizsár Ágoston magyartanárunk színjátzó csoportot vezetett, ahová már kilencedikesen beiratkoztam. Tizenegyedikes lehettem, amikor a testvérem már orvosi egyetemre járt, és akkor láttam, hogy az a szakma biztosan nem nekem való. A színjátszást viszont nagyon élveztem, így eldöntöttem, hogy színművészeti egyetemen tanulok tovább. Valószínűleg Boldizsár tanár úrnak köszönhető, hogy erre a pályára léptem.

– *Megpróbálta lebeszélni a családjá?*

– Édesapám nagyon szerette volna, hogy a nyomdokaiba lépjek, egy ideig próbált meggyőzni, de végül elfogadta a döntésem, és utólag nagyon örült neki.

– *Azon kevesek közé tartozik, akik az egyetem elvégzése után rögtön haza is költöztek. Miért döntött így?*

- 2003-ban végeztem el a Marosvásárhelyi Színművészeti Egyetemet és ugyanazon év őszén leszerződtem a Csíki Játékszínhez, azóta is itt vagyok. Valójában az egyetemen kívül az egész életemet itt, Csíkszeredában éltem le, mindig ide akartam visszajönni. Van valamiért egy erős kötődésem ehhez a városhoz, lokálpatriótának tartom magam. Nem is állt szándékomban soha elköltözni, külföldre meg végképp nem. Tapasztalatszerzés céljából vendégszerepeltem más városokban, mint Udvarhelyen vagy Vásárhelyen, de soha nem éreztem, hogy máshol kéne élnem.

- *Ez az erős kötődése a szülővárosához is hozzájárult ahhoz, hogy megpályázza a Csíki Játékszín igazgatói posztját?*

- Az egész társulat attól tartott, hogy nem a megfelelő személy kerül a színház élére. Elsősorban ez a félelem motivált.

- *Parászka Miklós közel két évtizedes vezetői tevékenysége után 2018 tavaszán Kányádi Szilárd színész-rendező vette át a színház igazgatását, aki három év után lemondott, az ideiglenes tisztség betöltésére pedig Bartalis Gabriella színművésznőt kérte fel a Polgármesteri Hivatal. Három hónappal később, 2021 áprilisában foglalta el az igazgatói széket, a Csíki Játékszín talán legmostohább időszakában – ráadásul a Covid közepén. Nem tartott ekkora felelősségtől?*

- Nehezen adtam rá a fejem erre a döntésre, hosszú és bonyolult folyamat volt. Eleinte nem is gondolkoztam rajta, de sokan jelezték, hogy hisznek bennem és úgy gondolják, jól tudnám végezni a munkám. Tudtam, hogy egyedül semmiképpen nem vállalnám, mert láttam Szilárd idejében, hogy mivel jár ez a feladatkör. Elhatároztam, hogy csak úgy fogadom el az igazgatói pozíciót, hogyha lesz egy művészeti vezető is mellettem. A végleges döntést így az adta meg, hogy Vladimir Anton igent mondott a felkérésemre, így már bele mertem vágni a terveim megvalósításába. Az igazgatói pályafutásomat úgy kezdtem, hogy otthon ültem Covidal. Abban az időszakban nagyon kiürültek a színházak, rengeteg nézőt veszítettünk. Amióta megszűnt a járványhelyez, azóta keményen kell dolgozzunk azon, hogy a nézőket visszahozzuk a színházba. Az alatt a két év alatt kialakultak új szokások az emberekben, és nagyon erős konkurencia lett a streaming. Rájöttünk, hogy nem elég, ha a nézőket megpróbáljuk behozni a színházba, nekünk is meg

kell próbálnunk kimenni az intézményből egy olyan közönségréteghez, amelyik nem jön be ebbe az épületbe. Úgyhogy elkezdtünk alternatív terekben is előadásokat létrehozni, mint az Ami pinceklubban a *Szar ügyet* vagy a Magtárban az *Ovibradert*.

– *A kinevezésekor azt fogalmazta meg, hogy a társulat és a közönség is megérett a szintlépésre. Pontosan mit értett ez alatt?*

– Szakmai szinten elsősorban azt céloztam meg, hogy próbáljunk meg minél elismertebb és értékesebb alkotókat ide vonzani. Mivel viszonylag homogén közönségünk volt – aminek a motorja a bérletrendszer –, szeretnénk bővíteni és különböző rétegekre felbontani. Például a tinédzsereknek nagyon nehéz volt megtalálni a kínálatunkban azt, ami igazán nekik való. A felnőtteknek szóló nagyszínpadi előadások még nem nagyon érdekelték őket, vagy unalmasak voltak számukra. A gyerekeknek szóló mesejátékok pedig már rég nem érdekelték őket. Úgyhogy erős törekvésünk volt, hogy ezt a fiatal réteget jobban magunkhoz láncoljuk, és azóta is folyamatosan dolgozunk ezen. A fiatalokra való odafigyelés abban is megnyilvánult, hogy Budaházi és Miklós távozása miatt kihagyott több év után 2022-ben újraélesztettük a Lurkó gyermek- és ifjúsági színházi fesztivált. Szintén abban az évben elkezdtünk tantermi előadásokat gyártani. Úgy érzem, hogy mind a két törekvésünkben jó eredményeket értünk el.

– *Hiszen sikerült értékes alkotókat is idevonzani.*

– Abban a bizonyos menedzseri pályázatban egy rész arról szól, hogy milyen alkotókat szeretnék meghívni hozzánk dolgozni. Nagyon nagyot álmodtam: az első név azon a listán Mohácsi János volt, aki tavaly már rendezett is nálunk egy előadást. Amikor megkerestem őt, beszélgettünk, és végül rábólintott, hogy idejön rendezni. Az nekem hatalmas sikerélmény volt! Erőt és hitet adott ahhoz, hogy merjünk még nagyobb álmodni. Már régebb is úgy gondoltam, amikor csak színész voltam, hogy volt egyfajta önblokkolás a mentalitásunkban. Azt gondoltuk, hogy *science fiction* lenne, ha Mohácsi idejönne rendezni, ezért alaplól eldobtuk ezt a lehetőséget, és meg sem kérdeztük. Azóta volt már nálunk rendezni többször Victor Ioan Frunză, megismertük, megszerettük és magunk közé fogadtuk Bodor Johanna koreográfust, aki már a művészeti tanácsunk tagja is. Szilveszterkor volt Szócs Artúr, dolgoztunk

már Alejandro Duran kolumbiai rendezővel, sőt volt nálunk az Unscene fesztiválon Rodrigo Garcia is.

Annak érdekében, hogy differenciáltabban célozzuk meg a nézőket, két külön kapszulára bontottuk a Lurkó Fesztivált: Lurkó Teens és Lurkó Kids. Az egyik a tinédzsereknek szóló előadásokat kínálta, a másik pedig a kisebbeknek nagyszínpadi, vagy akár kamaratermi és báb előadásokat. Az eseményeket egy egész programmá bővítettük, amibe beletartoznak az előadás utáni beszélgetések. 2021-ben meghirdettük a színjátszó kört diákoknak, amire olyan sokan jelentkeztek, hogy végül két csoportot kellett indítanunk. Ez a projekt magába foglal olyan eseményeket, hogy kimegyünk az iskolákba és beszélünk a diákoknak erről a szakmáról, vagy behozzuk őket a színházba és körbevezetjük őket. Ezekkel a programokkal szorosabbá szeretnénk tenni a kapcsolatot a fiatalokkal, és elérni azt, hogy a génjeikbe bekerüljön a színház, mint olyan. Én amikor felnőttem ebben a városban, akkor nagyon ritkán jártunk előadásokra. Ha valaki már kisiskolás korában stabilan jár színházba, majd azután kezdi nézni a felnőtt előadásokat, akkor kialakul benne az igény arra, hogy megkapja a kultúrának ezt a fajta értékét, amit ez tud nyújtani. Kulturális intézményként nekünk az a feladatunk, hogy ezt az igényt a fiatalokban megteremtjük és amire felnőnek, stabil színházba járók legyenek, mert tíz év múlva ők lesznek a közönségünk.

- Az Unscene fesztivál szervezésébe pont a Covid idejében vágtak bele. Hogyan sikerült megvalósítani?

- Egy krízishelyzetből született az ötlet. A húsvéti szabadnapok alatt, április 7-én ültünk Vladimir Antonnal Marosfőn, és arról beszélgettünk, hogy szegény színművészeti egyetemisták online rezsimben dolgoznak és laptop előtt próbálják az előadásokat. Ez egy abszurd helyzet volt számunkra. Két évfolyam, a végzős harmadévesek és a mesteris hallgatók az évek alatt olyan előadásokat hoztak létre, amelyeket nem tudtak megmutatni a közönségnek, legfeljebb felvenni kamerákkal és megosztani online. Viszont a rögzített felvételek nem adják meg a színházi élményt, a közönséggel való találkozást, és nagyon sokat veszítenek az értékükből. Csíkszeredában akkor egy olyan kivételes helyzetben voltunk, hogy nálunk ritkábban volt vörös zóna, amikor egyáltalán nem szabadott játszani, így mi nyitva tarthattunk abban a

periódusban. Azt találtuk ki, hogy idehívjuk az összes évfolyamot, akiknek előadása van, és játsszák le itt közönség előtt, színpadon. Június elején megszerveztük a fesztivált, és nagyon jól sikerült! Összegyűlt nagyon sok fiatal, és érződött egy kirobbanó energia, mindenki fel volt hype-olva, hogy végre kinyíltak az ajtók. Azóta is minden évben megszervezzük és próbáljuk bővíteni, igyekszünk nemzetközivé tenni. Évről évre egyre több egyetem kapcsolódott be, a harmadik kiadáson, idén már hat intézmény vett részt. Jövőre Magyarországról és más külföldi országokból is szeretnénk hívni diákokat. Ez a fesztivál nekik és nekünk is nagyon hasznos, hiszen azok a rendezők, színházigazgatók is megnézik az előadásaikat, akik új színészeket keresnek. E fesztivál által bővültünk két új kollégával, Tatár Zsuzsával és Nagy Gellérttel.

- *Bővült a társulat az irányítsa alatt?*

- Ez egy nagyon érdekes folyamat volt. 1998-ban indult a színház, 65 munkahellyel, ezt a számot pedig addig faragták az évek során, hogy mikor 2021-ben átvettem, akkor már csak 40 munkahelyünk volt. Tehát 25 posztot veszített ez az intézmény a húsz év alatt, ezt a számot mostanra sikerült feltornászni 51-re. Ez a nagyobb ugrás a közelmúltban történt meg, de még mindig úgy érzem, hogy túl kevesen vagyunk. Nálunk még továbbra is sok ember kell egyszerre több munkakört is ellásson, nagyon sokat dolgoznak az irodai, műszaki és technikai alkalmazottak. Idéntől bővültünk még egy színész-kollégával, Hatházi Andrással, aki szerintem ma az egyik legjobb magyar színész. A Kolozsvári Állami Magyar Színház vezető színésze volt, de 2017 óta nem játszott, mert csalódott az egész színházi rendszerben, most mégis amellettt döntött, hogy a Csíki Játékszín állandó társulati tagja lesz. Ez hatalmas sikerélmény számunkra! Azt látom a szakma részéről, és a közönség visszajelzéseiből is, hogy jó irányba haladunk. Optimista vagyok. Minden nehézség ellenére (a koronavírus járvány vagy a költségcsökkentő sürgősségi kormányrendeletek), ha egy picit lecsendesedek és visszagondolok az utóbbi három évre, rájövök, hogy több minden történt, mint az azelőtti tíz évben.

- *Amikor megpályázta az igazgatói tisztséget, említette, hogy ideje a nézőközönséget is fejleszteni, hiszen megérték mélyebb üzenetek befogadására is. Ezt hogyan képzelte el?*

- A Csíki Játékszín huszonöt éves, a színházi jelenség itt Csíkszeredában - beleértve a nézőket is - a fiatalkorból kezdett átlépni a felnőttkorba. Az elmúlt évek munkája során már kezdett kialakulni az igény, hogy művészileg és mondanivalóban is egyre mélyebb szinteket érjünk el. Kezdetben ez egy nagyon komplex folyamat, hiszen egy olyan helységben, ahol nem jártak színházba az emberek, könnyen fogyasztható, érthető előadást kell rendezni ahhoz, hogy lassan kezdjék el megszeretni és megszokni a nyelvezetét, a kulcsait. Egy igazán jó előadás színes lufikat ad a nézőknek, de ugyanakkor nagyon mély titkokat is. A nézőknek is idő, amíg egyre több ajtót nyitnak ki, rajtuk múlik, hogy az előadás rétegeiben mennyire ásnak mélyre és hogyan kapcsolódnak az üzenetekhez.

- *A Csíki Játékszín előadásainak programtervét befolyásolják az éppen aktuális problémák?*

- Nem tervezünk túlságosan előre. Például a magyarországi színházak már tudják a jövő évadi programtervüket és már leszerződtek mindenkit. Mi sokkal későbbre hagyjuk az ilyen döntéseket, pontosan azért, mert úgy gondoljuk, hogy a színház egy nagyon élő műfaj, muszáj reagáljon a történésekre. Ha a szomszéd országban kirobban egy háború, nem hagyhatjuk figyelmen kívül, kifejezetten épp ezért került bele a repertoárba a *Pillanatfelvétel* című előadásunk, amely egy olyan etikai kérdést boncolgat, hogy mennyire vagyunk képesek megérteni és együttérezni mások szenvedéseivel.

- *Milyen kihívásokkal jár egyidejűleg színésznek és színházigazgatónak lenni? Hogyan hat az igazgatói munka a színészi teljesítményre és fordítva?*

- Nagyon rossz hatással vannak egymásra, ezért egyre kevesebbet is játszom. Ha benne vagyok egy előadásban, az nagyon megterhelő az iroda és a családom számára is, így most igyekszem azon dolgozni magamban, hogy jobban tudjam menedzselni az időmet. Például az *Amadeusban* az eredeti szereposztás úgy volt, hogy Kozma Attila és én játsszuk a főszerepet. El is kezdtem a próbákat, de beláttam, hogy túl sok egyéb tennivaló van, és végül visszamondtam a szerepet. Másfelől viszont ez nem olyan jó, mert színházat nem lehet irodából vezetni, a színpad lüktetésén keresztül kell érezni. Mindig hiányzik, hogy aktívabban részt tudjak venni az előadásokban színészként, de olyankor

igyekszem arra koncentrálni, hogy legalább többet tudok adni más téren a színháznak.

- *A fesztiválok mellett milyen más terveik vannak, amivel tovább tudják erősíteni a színház és nézők közötti kapcsolatot?*

- Az idei évadra az egyik nagyon fontos tervünk, hogy elérhetővé tegyük a színházat a különböző fogyatékkal rendelkezők számára. Szeretném, ha mi lennénk az első színház Romániában, aki teljesen fel van készítve arra, hogy a különböző speciális igényeket kielégítse. Már elkezdtuk kutatni, hogy mivel jár ennek a megvalósítása. Szeretnénk minden előadásunkból reprezentációt előállítani süketnémák számára jeltolmács bevonásával, a nemlátókat pedig végigvezetni előadás előtt a díszletben, hogy fedezzék fel az előadás terét, majd úgymond „meg-nézik”, meghallgatják az előadást fülhallgatón keresztül, amelyben egy kommentár meséli, éppen mi történik a színpadon. Az elsődleges feladatunk, hogy az épületet felkészítsük a fogyatékkal élők befogadására. Az egyetlen probléma, hogy ez egy nagyon költséges projekt, az ország anyagi helyzetének függvényében nem tudom, mennyit sikerül megvalósítanunk belőle, de törekedni fogunk.

Emellett célunk, hogy a bérleteink tartalmazzanak legalább három román nyelvű előadást, saját előadásainkat pedig igyekszünk ellátni román felirattal, vagy román és angol felirattal. November 22-én játszott nálunk Pavel Bartos, aki csíkszeredai születésű, de már nemzeti szintű sztár lett, vele indítottuk el idén a románoknak szóló programokat. A statisztikák alapján a Csíki Játékszín szervezésében a múlt évadban összesen 273 előadást játszottunk 10 hónap alatt, ez 27 előadás havonta. Nyilván a saját előadásaink mellett ebbe beletartoztak a fesztiváljainkon lejátszott előadások is.

- *A romániai színházi térképen mennyire látható Csíkszereda és hogyan látja a helyzetét a jövőben?*

- Én úgy érzem, hogy ezen a térképen Csíkszeredára egyre jobban kezdenek felfigyelni. Ennek az egyik legjobb mutatója, hogy nagyon sok fiatal színész jelzi felénk, hogy szívesen dolgozna velünk vagy lenne a társulatunk tagja.